

Viktor KOPASZ

MONOGRAFIE



Tomáš Rubín

Teoretická bakalářská práce
Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
Opava, 2016

Viktor KOPASZ

MONOGRAFIE

Tomáš Rubín

Bakalářská práce

Viktor Kopasz - Monografie

Viktor Kopasz - Monograph

Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí práce: odb. as. Mgr. MgA. Tomáš Pospěch Ph.D.

Oponent: MgA. Jan Mahr

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Institut tvůrčí fotografie

Opava, 2016



Abstrakt:

Práce Viktora Kopasze na poli fotografie je vyjímečná díky jeho vztahu ke maďarsko-slovensko-českým krajinám. Jeho zásadní dílo tvořily a tvoří deníky, kterých je do dnešního dne 64 a na dalších pracuje. Doposud se jeho práci nikdo systematicky nevěnoval a to je jeden z hlavních důvodů, proč jsem si toto téma vybral.

Klíčová slova:

Viktor, Kopasz, deník, fotografické deníky, dokument, krajina, kolorování

Abstract:

Viktor Kopasz work in the field of photography is exceptional because of its relation to the landscapes of Hungary, Slovakia and Czech Republic. His major work was and still is created by diaries. He made 64 of them and he is still working on the new ones. There is no one who made systematical review of his works until now and this was the main reason i chose this topic.

Key words:

Viktor, Kopasz, diary, photographic diaries, documentary, landscape, coloring

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tomáš RUBÍN**
Osobní číslo: **F110483**
Studijní program: **B8204 Filmové, televizní a fotografické umění a nová média**
Studijní obor: **Tvůrčí fotografie**
Název tématu: **T: Viktor Kopasz - Monografie**
Téma anglicky: **T: Viktor Kopasz - Monograph**
Zadávací ústav: **Institut tvůrčí fotografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce Viktora Kopasze na poli fotografie je vyjímečná díky jeho vztahu ke Maďarsko-Slovensko-Českým krajinám. Jeho zásadní dílo tvořily a tvoří deníky, kterých je do dnešního dne 65 a na dalších pracuje. Doposud se jeho práci nikdo systematicky nevěnoval a to je jeden z hlavních důvodů, proč jsem si toto téma vybral.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

**BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan: Česká fotografie 20. století
Revolver Revue 2011/09**
KOPASZ, Viktor: In the Jungle 1999
KOPASZ, Viktor: Kertelö 2004
KOPASZ, Viktor: Sobec / Selfish 2006
KOPASZ, Viktor: Pozdné sběr / Late Harvest 2008
KOPASZ, Viktor: City.zen 2012
Múzeum Vojtěcha Löfflera (Košice - Staré město, 2001 - 2002) 2003
www.kopasz.cz

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Mgr. Tomáš POSPĚCH**
Institut tvůrčí fotografie

Datum zadání bakalářské práce: **14. dubna 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **22. dubna 2016**

Prof. PhDr. Vladimír BIRGUS
vedoucí ústavu

V Opavě 27. června 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně za použití literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury.

Souhlas:

Souhlasím se zveřejněním práce formou zařazení do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě a knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky Institutu tvůrčí fotografie.

Poděkování:

Rád bych poděkoval Viktorovi Kopaszovi za poskytnuté informace a materiály, panu Tomáši Pospěchovi za cenné připomínky a Janu Mahrovi za jeho stanovisko k tomuto textu.

OBSAH

| | | |
|-----|-------------------------------|----|
| 1. | ŽIVOT | 8 |
| 2. | DENÍKY | 10 |
| 3. | ZAČÁTKY A DRUHÁ DEKÁDA DENÍKŮ | 11 |
| 4. | HLEDÁNÍ | 15 |
| 5. | NOVÉ FORMY | 23 |
| 6. | ZÁVĚR | 31 |
| 7. | SEZNAM DENÍKŮ | 32 |
| 8. | SEZNAM VÝSTAV | 34 |
| 9. | SEZNAM PRAMENŮ | 36 |
| 10. | JMENNÝ REJSTŘÍK | 36 |

Tato práce má za cíl seznámit čtenáře s průřezem deníkové tvorby Viktora Kopasze, která obnáší doposud vytvořených šedesátčtyři fotografických deníků, několik souvisejících vydaných obrazových knih, videosekvencí a výstav. V průběhu můžeme sledovat zajímavý přerod od stylu prezentace fotografií a střídání různých technik a to jak ve fotografii tak i v grafické podobě. O obsahové stránce deníků by se dalo říci, že přímo reflektuje přetlak, vázaný na dané prostředí a pocity, v kterých se v tu danou chvíli nacházel. Změna v rukopise přichází v průběhu několika posledních deníků, kde se téma dostává do roviny studií například materiálů či architektury. Při zamyšlení nad postupnou progresí tvorby Viktora Kopasze se vybízí přirovnání k dějinám umění a to konkrétně volný posun od romantismu ke konstruktivismu.

S Viktorem Kopaszem jsem se poprvé setkal během studia druhého ročníku na Vyšší odborné škole grafické v Praze, kam nastoupil jako pedagog v ateliéru fotografie a médií. Zaujal mě jeho specifický přístup k médiu fotografie a forma jeho systematické práce s deníky. O komplexnosti a zkušenosti s prací na denících svědčí fakt, že jich má na svém kontě aktuálně přes šedesát a další jsou ve stadiu tvorby. V době, kdy jsem ho poznal, pracoval už dlouhodobější metodou skládání deníků a generoval z nich i výstavní cykly. Když jsem hledal vedoucího své absolventské práce - volba byla v tu chvíli zcela jasná.



1. ŽIVOT

Viktor Kopasz se narodil 4. prosince 1973 v bývalém Československu v Královském Chlmcu na východním Slovensku. Vyrůstal v maďarské menšině neda-leko trojmezí Slovenska, Ukrajiny a Maďarska. V jeho domovském kraji protéká řeka Latorica a tvoří v oblasti díky svým slepým ramenům a velkým množstvím meandrů specifické mokřiny a močály. V následujících kapitolách zjistíme, jak zásadní zdroj inspirace tato lokalita autorovi nabídla. Část jeho širší rodiny měla výtvarné zaměření a tak i jeho rodiče měli pochopení pro jeho talent a v tvorbě ho podporovali. Po ukončení základní školní docházky v Chlmcu pokračoval na střední školu. Byla to pro něj první dlouhodobější cesta mimo domov a to do Košic, kde byl přijat na Školu úžitkového výtvarnictva - obor Úžitková fotografie. Stejnou školu před ním vystudovali fotografové, ke kterým vzhlíží dodnes a to například Kamil Varga, Rudo Prekop, Peter Župník a Jano Pavlík.

V roce 1992 ukončil úspěšně studium střední školy a přišla další etapa života spojená se studiem na pražské FAMU, kde byl přijat na katedru fotografie. V té době vedl katedru prof. Mgr. Miroslav Vojtěchovský, který se mimo jiné zasloužil o vybudování studijního programu v angličtině.

Kolektiv autorů, Miro Švolík, Vasil Stanko, Tono Stano, Rudo Prekop, Kamil Varga a Peter Župník a další, nazývaný Slovenská nová vlna, spojuje studium fotografie na pražské FAMU od konce sedmdesátých letvacátého století. Zásadní vliv na jejich tvorbu bylo zajisté jejich soužití na vysokoškolských kolejích v Praze. Když Viktor Kopasz nastoupil v roce 1992 do Prahy na FAMU, stal se posledním federálním studentem ze Slovenska. Byl mírně odtržen od svých vrstevníků ze svého rodného kraje, ale o to víc ho to táhlo k pravidelným návratům do míst, kde vyrůstal. Život na kolejích Viktorovi v tu chvíli dával spoustu času na vnímání okolí, což se promítlo do celé série deníků. Aktivně se zajímal o alternativní způsoby života a underground. Inspiraci nacházel v muzice i hudebních videoklipech kapel Joy Division a Depech Mode a s tím spojených fotografiích Antona Corbina.

Studenti i pedagogové FAMU se v devadesátých letech zapojují do programu mezinárodních výměn ERASMUS. V rámci těchto výměn se vydává Viktor Kopasz v roce 1997 na semestrální stáž do Londýna na Middlesex University. Po návratu ho čekala diplomová zkouška na FAMU, kterou úspěšně zakončil titulem magistr umění. Po ukončení FAMU navázal na práci s úpravou tiskovin a obálek časopisu a žíví se hlavně grafickým designem v kombinaci s kreativní fotografií. Více než 8 let vytváří obálku revue Souvislosti a současně je autorem vizuální podoby revue a editorem fotokontextu.

V té době nepotřeboval jako mladý absolvent mnoho financí k životu a měl čas i na svou volnou tvorbu. „*Jedna větší zakázka dokázala člověka uživit i na dva měsíce...*“. Underground a svět reklamy znamenal v té době pravý opak ideálů. „*Reklama se v těchto kruzích nenosila, takže jsem se tomu vyhýbal...*“, „*člověk měl nějakou představu, že bude autonomní umělec, který bude mít určitou svobodu*“, vzpomíná dnes Viktor Kopasz. Pedagogickou kariéru započal na jihlavské Střední umělecké škole grafické. Po roce a půl přešel zpět do Prahy na Střední školu Michael, kde šest let vyučoval fotografickým technikám. Následně začal učit fotografii na Střední průmyslové škole grafické v Praze - Hellichově ulici. Během své pedagogické činnosti vyučoval především Praktické cvičení, Fotografickou tvorbu a Fotografický design. Na Filmové a televizní fakultě AMU v Praze vedl během posledních deseti let workshopy na téma Deníkový fotografický záznam, Autorská kniha a Fragment nebo celek.

V dnešní době Viktor Kopasz vede ateliér fotografie a média pro střední školu na „Hellichovce“. Převzal tak pomyslné žezlo po Heleně Márové, která mimo jiné v devadesátých letech vyučovala i na Institutu tvůrčí fotografie.

Své pedagogické nadšení vysvětluje slovy: „*Především je to výzva a zároveň velká zodpovědnost. Pedagog musí mít schopnost vytvářet platformu pro komunikaci se studenty, odkrývat a usměrňovat jejich talent. Ten je často skrytý za ctižádostí, skromností a nejistotou a to hlavně v období, kdy se mladý člověk formuje. Proto je podstatné vytvořit prostor pro rozvíjení vlastní kreativity žáků, vztahu k činnosti, která s tím souvisí a také je motivovat svou vlastní tvorbou. Současně zdůrazňuji disciplínu a ovládání technických dovedností v daném oboru, čímž proces rozvíjení talentu dostává pevný základ. Za klíčové dále považuji to, aby si studenti uvědomili podstatu a možnosti média fotografie se kterým pracují.*“

Zásadní náplní osobních aktivit spojených s tvorbou deníků je kurátorská příprava souborů a jejich interpretace ve výstavním prostoru. Společně s Lucií Mlynářovou připravil také výstavu Rewind k 90. výročí založení Grafické školy Praha (Hellichova) v galerii GAMU.

Viktor Kopasz je zastupován Hunt Kastner Gallery. Jeho práce byly vystaveny ve Finsku, Anglii, Francii, Německu, Belgii, Polsku, Slovinsku, Bosně a Hercegovině, Slovensku, Česku a Maďarsku.



2. DENÍKY

Doba psaných deníků se počátkem jednadvacátého století pomalu stává minulostí. Internet a s tím spojené komunikační kanály sice podobu osobních záznamů udržují živou, jak je tomu například u Instagramu, Twitteru nebo dalších, ale fyzické či hmatatelné deníky jsou již velkou raritou. Množství vytvořených fotografií formou subjektivního dokumentu či osobních textů se sice oproti dvacátému století diametrálně zněkolikanásobil, jejich dlouhodobá hodnota, ale v daném množství výrazně klesla. Forma osobního záznamu vlastního života se sice s lehkostí přenesla na jiné médium, ale cestou ztratilo ono kouzlo nenávratně popsaného kusu papíru.

Viktor Kopasz tvoří zápisy ve svých denících nejen klasickou formou čisté fotografie, ale také pomocí různých koláží, asambláží či digitální manipulací. Část jeho tvorby se vyznačovala kolorováním ručně zvětšovaných černobílých fotografií a následném zapracování do deníkového stylu. Kromě fotografií využívá Kopasz určitou formu textových sdělení nebo chcete-li dodatků. Vpisuje a kreslí do fotografií a do prostoru kolem nich. Velmi typickým znakem je také použití razítek. Vizuelní rukopis Viktora Kopasze je spojený s kolorováním fotografií v jemných odstínech žluté, hnědé a modré. Zvýrazněnými kolorovanými plochami určuje akcenty nebo opticky vyrovnává obrazy. Toto kolorování se postupem času vytrácí a nahrazuje ho plnobarevnými plochami tvořenými digitálním zásahem do fotografie popřípadě koláží. V jeho denících nejsou obsaženy pouze fotografie a různé formy textu. Příběhy doplňoval o nalezené či vyrobené artefakty vlepováním do stránek.

Další zajímavostí je lingvistická stránka deníků. Nevydal se pouze cestou fotografickou, ale doplnil fotografické deníky i textem ve čtyřech jazycích, které se naučil díky životním cestám. Slovenština, maďarština, čeština a angličtina se pro něj stává hrou se sebou sama i s divákem. Některé jazyky používá jako informační kanál, jiné jako vlastní poznámky či grafický prvek. Dvojsmysly a jiné slovní hříčky můžeme sledovat od názvů knih až po detaily na stránkách. Jedním z příkladů je třeba název deníku číslo #58 - *[City.zen]*, který poukazuje na zenové vnímání města (z anglického City a Zen) a zároveň na vnitřní pocity po přestěhování do nového prostředí (Citizen - anglicky občan či příslušník k danému místu). Klíč k rozluštění není vždy jasný, a tak dává autor prostor pro fantazii diváka a nabízí mu určitou variabilitu nad vnímáním jeho díla. „*Některým slovním hrám rozumím pouze já nebo lidé z mého okolí - na pomezí, kde jsem se narodil.*“¹ uvádí autor v rozhovoru v pořadu Mozaika.

¹ Oujezdský Karel, Pořad Mozaika, 22:50, Český rozhlas - Vltava, 24. 2. 2014

3. ZAČÁTKY A DRUHÁ DEKÁDA DENÍKŮ

Viktor Kopasz začal tvořit svůj první deník na počátku roku 1989 ve svých čtrnácti letech. Bavíme se v tuto chvíli o denících s názvem *This is the new album* s čísly #1 až #9, které tvořil od února 1989 až do konce roku 1992. V prvních denících převládalo téma vztahu k domovu a ke kamarádům. Je na nich znát lehkost mládí až naivita spojená s intenzivní náladou soudržnosti v chlapecké partě. Odráž příběhů mladé komunity fotograficky zaznamenával. Prvních



5 deníků bylo čistým chronologickým vyjádřením života na stránkách sešitu. Dalším tématem bylo sebe sama. Doba dospívání a určitá míra poznávání sehrála velkou roli. Obsahová stránka deníků se mění od charakteru dokumentárního k výtvarné tvorbě. Začíná se objevovat první kolorování černobílých fotografií. Tuto techniku ho naučil na začátku druhého ročníku na střední škole Zdeněk Smieško. Posledním deníkem první série je #10 s jasně symbolizujícím názvem *Chlmec - Praha*.

První z osobních sešitů další kapitoly je *In my room* s pořadovým číslem #11. Tento byl již tvořen v době, kdy se nastěhoval na pražské studentské koleje na Chodově, konkrétně na kolej Otava. Bylo to pro něj zásadní odtržení od domova a krajiny, z které tolik čerpal a kam se i následně vracel. Forma kolorování fotografií byla v té době věhlasem Jana Saudka. V rámci profesorské kritiky byla tato technika na FAMU přijata s určitým odstupem, i když Kopaszova kolorizace byla odlišná. Použití dobarvování v černobílé fotografii využíval k vytvoření akcentu či plošnému optickému vyrovnání snímku. Nikdy neměla zcela za cíl dosahovat realistické kolorizace snímků.

Zlom přichází v druhé sérii s dvanáctým deníkem s názvem *The beach*. Počátek knihy provází betonová sídlištní architektura. V další části je série stylizovaných autoportrétů fotografovaných z pohledu směrem na zem. Jako pozadí posloužilo prostěradlo, které evokuje dojem ateliéru. Černobílé fotografie jsou zčásti dokolorovány a dokreslovány. V další části se poprvé objevují fotografie z fotografického souboru *Shadow Play*, s kterým pak Viktor Kopasz dále pra-



coval v několika formách. Novou inspiraci si našel ve hře stínů, která mu dávala v nekonečně betonovém Jižním městě dostatek prostoru pro kreativitu. Fotografie jsou komentovány vepsanými útržky. Graficky pak působí kontrast mezi informací v angličtině a slovy v maďarštině, která je pro většinu nemaďarských diváků nesrozumitelná. Širokouhlý objektiv a fotografie připomínající styl street foto byly základní specifikem Kopaszova ranného rukopisu. Veškerý děj fotografií se povětšinou odehrával na betonové zemi či písku, na kterou byly vrhány stíny autora i třetích osob. Snímky byly tvořeny díky podzimnímu světlu, které specificky tvoří dlouhé stíny již odpoledne. Autor použil kolorování v jemných chladných tónech žluté, hnědé a modré. Tuto variaci barev aplikuje až na výjimky v celých devadesátých letech.

Následuje podzimní deník *Nov ember* a dále číslo #14 s názvem *Shadow Play II*. Je to také poslední z deníků sešitového typu. Další deníky jsou již tvořené v pevné vazbě.

Tématicky *Shadow Play II* navazuje na část deníku *The beach*, kde se objevil část cyklu *Shadow Play* poprvé. Obálka sešitu je tvořena čelní stranou použitého balícího poštovního papíru s nápisy odesílatele a příjemce doplněnou o kontaktní fotografie. Z obálky můžeme vyčíst, že to byl dopis autorovi od otce ze Slovenska. Grafická podoba obálky zcela nekonfrontuje její obsah, ale nelze ji považovat za nezdařilou, ba naopak. Jak jsem již předeslal, sešit *Shadow Play II*

418

SEGOVSKÝ ČERMEC I

THIS IS NEW ALBUM

14 VICTOR KOPASZ

TIBOVNĚČ



ČESKÁ REPUBLIKA
VYSTAVENÍ 1970
PRAHA 10

0 = SK

VYMEŇKA POŠTA
Dobrá a rychlá
010 DO ŽILINA 2

VICTOR KOPASZ
KOLEC STAV
ČESKÁ REPUBLIKA

14 DO PRÁHA - KANCELARIE

ČESKÁ REPUBLIKA 14



50 Gg

Colný tovar
OSTRAVA 2 CLO

vychází z předcházejícího cyklu. Je zde vidět ale několik progresí a to především ve spolupráci a aranžmá modelů na jednotlivých fotografiích. Na snímcích oproti předchozí serii vidíme hru stínu a krajiny či stínu a vody. K posunu dochází během stránek nadepsaných Disorder (anglicky porucha) a Shadow Apocalypse (stínová apokalypsa), kde míra kolorování a dokreslování i styl vyvolání černobílých fotografií posouvá čitelnost fotografie dále od diváka a nechává prostor pro vlastní imaginaci. Komentáře kolem fotografií nás směřují k finální myšlence apokalypsy.



Soubor *Shadow Play* byl poprvé vystaven v roce 1993 na FAMU v Praze. Stal se zároveň podkladem pro další výtvarný počín autora. V roce 2001, tedy téměř deset let od vytvoření prvních snímků, vydal Viktor Kopasz ve spolupráci se spisovatelem, performerem a kurátorem Jaromírem Typltem bibliofilii *Zajetí/Fogság*, která byla ilustrována kolorovanými fotografiemi ze souboru *Shadow Play* a doplněna o ručně psanou poezii Jaromíra Typlta. Viktor Kopasz pak přidal své osobité graficky pojaté poznámky okolo obrazů a textů - koneckonců kniha graficky vycházela z Kopaszových deníků. „Rozpíjející se slova. Plocha zčeřená písmem, potřísněná tekutostí textu.“² napsal Jaromír Typlt. Kopasz na tato slova reagoval tím, že některé části textů byly původně psány na fotografický papír a následně rozleptány fotografickou chemií. Hledání ideálního zápisu Typltovy poezie se pak díky zkušenostem z deníků velmi ulehčilo.

Pro Jaromíra Typlta to byla již druhá kniha, doplněná o autorské fotografie. Tou první byla prozaická kniha *Opakem o překot* z roku 1996 s fotografiemi od Aleše Kuneše, významného fotografa, intermedialistu a pedagoga ITF v Opavě.

V roce 2002 společnými silami vydali Viktor Kopasz a Jaromír Typlt i experimentální film *Shadow Play*. Film se skládá z kolorovaných sekvencí odrazů stínů od vodní hladiny. Typlt zde recituje své texty *Zajetí/Fogság* do hudby Karla Drašnara, režije a kamera je zde pod vedením Viktora Kopasze. Rukopis fotografického souboru *Shadow Play* z let 1992 - 1995 je zde velmi patrný. Toto video je dalším z výsledků tříleté spolupráce nad souborem *Shadow Play* těchto autorů.

²Typlt, Jaromír, článek jedy, Praha, Revolver Revue 84, květen/2011

Deníky #15 *Reflection* a #16 *In my room II* se obsahově vážou na první soubory fotografií z intuitivního období a spontánních výbojů konce střední školy a nástupu na FAMU. Deník #17 *Fly* je stejně jako předchozí dvě knihy o přátelství a hledání identity.

Tím se dostáváme k deníku s názvem *In The Jungle* a pořadovým číslem #18. Tento deník a zároveň i cyklus nás dostává do snové krajiny džungle. Opěvuje zde návrat k přírodě a evokuje zážitky z filmu *Cesta do pravěku*³ od Karla Zemana. S přáteli tehdy objevili prostor, který je s trochou imaginace dostal do míst, kam by se bez delšího cestování těžko podívali. Osoby zachycené na fotografiích jsou nahé a působí dojmem návratu do ráje. Fotografie koupání v řece Latorici a táboření v jejím rákosy zarostlém okolí jsou doplněny i místními artefakty. „Trochu ‘posthipísáckým’ způsobem jsme se snažili ztotožnit s přírodou...“⁴, shrnuje atmosféru autor.

Na titulní straně deníku můžeme vidět páskou přilepené mýry a tak nás nepřekvapí v prostředku deníku přilepená vyschlá žába. Dokumentární charakter fotografií je narušen kolorováním v plné ploše fotografií. Opět se zde opakují jemné odstíny modré žluté a hnědé. Autor vysvětluje důvod použití těchto barev nerušící náladou a zároveň dobrou krycí schopností na fotografiích.

Velmi zdařilý projekt byl nejprve v roce 1998 vystaven v Malé galerii v Liberci a rok poté už v renomované Galerii Václava Špály a Maďarském kulturním institutu. V téže roce vydal Kopasz knižní verzi cyklu *In the Jungle*.

Alba #19 *Portraits II* a #20 *This is the new album* svým obsahem patří více k třetí dekádě deníků.



IN THE JUNGLE

- 23. 11. 2016 14:45

³ Karel Zeman, *Cesta do pravěku*, Československo, 1955, 93 min

⁴ Rozhovor s autorem 14.4.2016

4. HLEDÁNÍ

V třetí dekádě deníků se začínají objevovat témata smutku z odloučení. Přicházejí první digitální zvětšeniny, barevné kolorování převládá. Z tohoto období začíná narůstat archiv fotografií, který pak Kopasz využívá k sestavení dalších souborů, mimo jiné významného souboru *Kertelö* (příštipkář). Sám autor hodnotí tuto dekádu fotografických deníků jako nejosobnější. Spontánnost a reflexe vnitřních pocitů až přecitlivělost je v těchto deseti denících cítit nejvíce. Nejasnost budoucnosti je elementem pro tvorbu jakýchsi mentálních map ve formě deníků.

Deník číslo #21 *Where is the young man?* (Kde je ten mladý muž?) reflektuje ztrátu vazeb k životním kamarádům z dětství, kteří Viktora celý jeho dosavadní život ovlivňovali. Další deník - #22 *Cold* (angl. zima, chlad) na toto téma navazuje a stává se také prvním deníkem z takové menší podsérie, na které Kopasz pracuje s přestávkami dodnes. Do popředí se dostává opět příroda a určitá míra odosobnění. Svým způsobem reflektuje pravý opak deníků z druhé dekády. *Cold* zde opravdu působí jako zima a samota. Fotografie tohoto deníku jsou nezvykle nedokolorované a působí tak syrově.

Poslední ročník na FAMU přivedl Viktora k přemítání o životě a dospělosti. V posledním ročníku se autor dostal do jakési dvojité izolace díky tříměsíční stáži na Londýnské Middlesex University. V deníku #23 *London* zaznamenal svou samotu a životní překážky. Když se dokázal Viktor adaptovat a překlenout problémy s opětovným sžíváním se s novým prostředím a jazykovou náročností, stáž byla u konce. *The things must change* (angl. věci, co se musí změnit) s číslem #24 je reflexí falešných nadějí, které přicházejí po úspěšných státnicích na vysoké škole. V dalším deníku *Cold II / Ice age*, který byl tvořen na přelomu roků 97 a 98, se Viktor vrací k tématu psychického chladu, které ztvárňuje pomocí prázdných krajin. Autor metaforicky převádí pocity do krajinářské fotografie podle konceptu *Cold*, který byl vytvořen předešlý rok. V textu se opakuje nápis FAR AWAY FROM HERE (angl. daleko odsud) a symbolicky se odkazuje se na Královský Chlmec.

#26 *Homeland / Domov / Anyaföld* upouští od zimních depresí a stal se reflexí vazby k domovu. Sentimentální nálada vrcholí s přicházejícím létem a dalším deníkem z prostředí přírody v okolí Královského Chlmce.

Holt - est s číslem #27 je držný v jemných barevných tónech a je také volným pokračováním cyklu *In the jungle*. Symbolistické fotografie znázorňují smrt v podobě utopení. Na snímcích můžeme vidět osobu, zahalenou v bílém plátně pomalu klesající pod hladinu vody, na dalších pak rozostřené snímky nahých postav. Na jedné z posledních fotografií je razítkem zapsáno DONT FORGET (angl. nezapomeňte).



Evening cold má pořadové číslo #28 a opět navazuje na podsérii *Cold*. Deník propojuje fotografie ze zimních procházek s přáteli v krajinách, které pomalu pohlcuje mlha. Postupem příběhu se lidé ztrácí. Jasná je zde reflexe chladu. #29 *Visitor* (český název *Podvodník*) je navazujícím deníkem na *Holt - est* a *In the jungle* a zobrazuje proces z mrtvých vstání. Kolorování snímků opět převládá. Ve stejném období natočil Kopasz krátký videofilm *Podvodník* spojený s tematikou reinkarnace a tekoucí vody.

Only alone je cynickým dokumentem vizuální hry se samou sebe a uzavírá s číslem #30 třetí dekádu deníků. Soubor je tvořen autoportréty zobrazující syrové pohledy na sebe sama přes zrcadlo. Tvoří ho tedy syrovější dokument až studie vlastního těla v zrcadlení.

Ve čtvrté sérii přechází pomalu Viktor Kopasz na rozdílný systém stavby příběhů v denících. Pomáhá tomu především práce s archivem a zároveň tříštění fotografií na jednotlivé fragmenty, které začíná kombinovat. Posouvá tímto hranici imaginace a zvyšuje diverzitu ve vnímání obsahu. Viktor Kopasz v tomto období již nebydlí na Jižním městě, ale v Praze na Vyšehradě. Vzdaluje se na čas tématu betonových ploch - téma přírody v okolí Královského Chlmce stále převládá. Stále je znát silný citový vztah k domovu, ale vytrácí se z deníků čistá spontánnost. Autor pracuje více systematicky než doposud díky práci s archivem, který využívá na stavbu nových situací. Doba tvoření jednotlivých deníků se začíná mírně prodlužovat. „*Toto období bylo inkubátorem na nápady*“⁴, komentuje tuto dekádu Viktor Kopasz.

V textové a typografické části si autor začíná uvědomovat svou národnostní roztrojenost. Jako Maďar narozený na Slovensku a žijící v Čechách má citový vztah ke všem třem národnostem, avšak nikde ho vlastně nepovažují „za svého“ - dochází ke ztrátě identity, která se stává zásadním inspiračním zdrojem. Od čtvrté dekády začíná hra s vícesmysly u slov a zároveň si autor uvědomuje svou výhodu jazykového postavení uprostřed národností. Další novinkou je styl přemýšlení nad deníkem jako nad jednotlivými dvoustranami nespojenými konkrétními vazbami mezi sebou. Celé toto tříleté období by se dalo shrnout slovy rozklad, rozpad či rozdělení. Zpětná rekonstrukce je pak na samotném divákovi.

Seeking of my forgotten friends (Hledání ztracených přátel) přichází jako první ve čtvrté dekádě. Přímou navazuje deník #32 *...any change* (...nějaká změna), který je čistě snapshotový a stejně jako předchozí deník je tematicky věnován přátelům. Surová forma alba zachycuje zklidněnou atmosféru a přátelství se spolužáky z FAMU - s Hynkem Altem a Alexandrou Vajd. Fotografie vyobrazují toulky po Praze v období po ukončení studia a hledání další náplně života.

#33 *Perform meditation* se odkazuje na klid duše. Rozvolněná sazba a volné plochy evokují pocit klidu - meditace. Deník působí vzdušněji a vyrovnaněji než předchozí alba. Jednotlivé fotografie jsou doplněny o razítka s nápisy v maďarštině (vidění, klidný život,...).

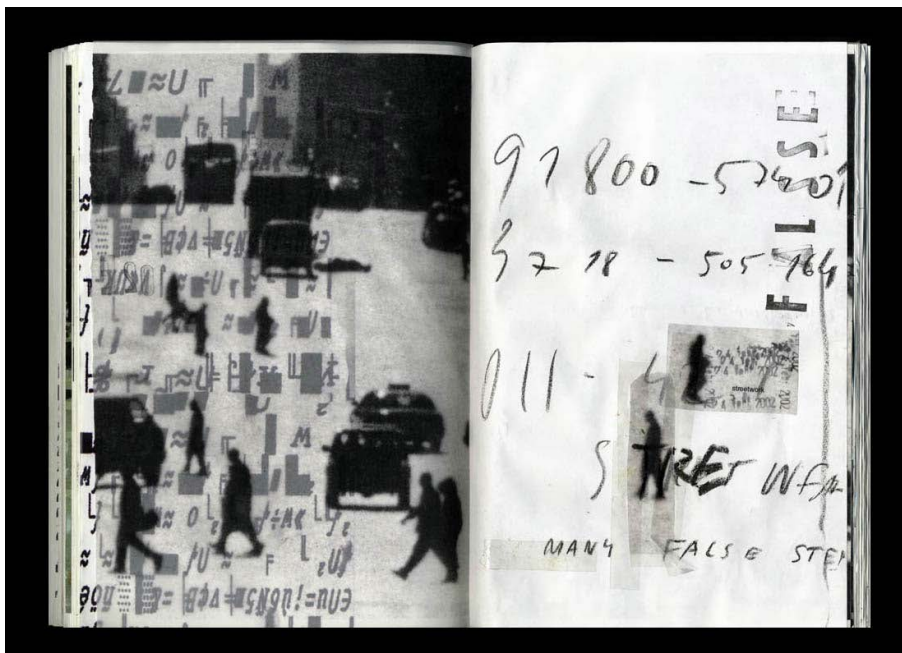
Deník číslo #34 - *Pro:tézis* volně pokračuje stylem na #32 *...any change* z předchozího roku. Jde o surový záznam běžného života formou snapshotů z letního období roku 2001.

#35 *Just marry Age / Cold* (právě oddání / chlad) reflektuje okolí autora, kdy spousta jeho vrstevníků a kamarádů se začalo ženit a vdávat. Deníkový styl doplněný množstvím portrétů doplňuje ironický pohled na, dle jeho názoru, ukva-

⁴ Rozhovor s autorem 25.4.2016

pené životní rozhodování. Odstupem času se ukázalo, že jeho názor byl správný. Deník patří do podsérie osobních životních postřehů *Cold*.

Poetický pohled na městskou živelnost New Yorku zachycuje autor během první návštěvy v roce 2002 v deníku #36 *New Rain / New York*. Své fotografie popisuje slovy: „*New York vás nepřijme, New York vás pohltí..., ...stanete se okamžitě jeho součástí.*“



#37 *Grey state* je třetím deníkem obdobného typu v této dekádě. Stejně jako dvaatřicátý *...any change* a #34 *Pro:tézis* není zcela tématicky založen. Inklinuje sice více k nadsázce než předchozí uvedené deníky, ale obsahově spíše shrnuje události a zajímavé momenty za dané období.

Deník #38 *Kertelö* Kopasz vytvořil částečně jako volné odproštění od cyklu *Shadow Play*. Soubor *Shadow Play* vytvořil o několik let dříve. Díky spolupráci s Jaromírem Typltem ale dokončoval dříve téhož roku stejnojmennou videosekvenci s recitací poezie Typlta. Pod maďarským názvem *Kertelö* se skrývá slovo „příštipkář“. Ve volném překladu významu zde mluvíme o amatérském řemeslníkovi. Fotografie symbolizují pohled amatérského zahradníka až začínajícího botanika. Je zde cítit návrat k přírodě a to opět v Královském Chlmci na Slovensku. Rozdíl přichází v pohledu na krajinu, kterou autor začíná studovat a to především místní floru.

V deníku *Kertelö* můžeme pozorovat větší množství prázdných ploch, díky kterým autor nechává fotografiím více prostoru. Technika kolorovaných ručních černobílých zvětšenin převládá. Stejnojmenný cyklus fotografií vychází



z nově nalezeného konceptu rozkladu archivu a opětovného skládání do formátu dvojstran. V cyklu nalezneme kromě fotografií z deníku #38 *Kertelö* i několik fotografií ze série *Cold* a dvoustran z deníků *Just marry Age*, *Now ember*, *Portraits II* a *Evening Cold*. Tento cyklus autor zpracoval a vydal ve formě knihy⁵.

Cyklus *Kertelö* byl vystaven několikrát během let 2002 až 2008. Za zmínku stojí výstava *Kertelö - Hedger* ve finském Mikkeli v roce 2003 nebo *Kertelö* v bratislavské Open gallery v rámci festivalu Mesiac fotografie v roce 2008.

V deníku #39 *Confidence / Cold* (důvěra / zima, chlad) můžeme pozorovat inspiraci v předchozím deníku. Téma *Cold*, kterým se Kopasz zabývá již několik let, zde získala nový rozměr a svěžest díky větší čistotě jak ve fotografiích tak i v adjustaci v deníku. Chlad a zamrzlá příroda v okolí Chlmce na fotografiích dobře spolupracuje s formou obálky a koncepcí tohoto deníku.

⁵ Kopasz Viktor, *Kertelö*, KANT, Praha, 2004

Pátá dekáda deníků Viktora Kopasze se vyznačuje odlišným přístupem k fotografiím s přírodní tematikou. Výchozím bodem knih je ale cyklus *Kertelö*. Objevují se první deníky s koncepcí studie věcí. V průběhu této dekády končí období volnosti a rozevlátosti v obsahu fotografií.

#40 *New Rain* (nový déšť) je v názvu parafrází k New Yorku a zároveň určuje náladu v zimní přírodě. Deník je tedy rozdělen na dvě části. Kolorované fotografie kaluží v přírodě jsou předzvěstí nového souboru. Druhá část působí kontrastně díky návratu do světového velkoměsta na počátku roku 2003. Zde se objevují vlepené artefakty nasbírané během pobytu v zimním New Yorku.

Deník #41 *Hedger* (živý plot) je osobitou studií stromů z pohledu zahradníka. Spodní část stromů působí díky bílému nátěru jako akcent, kterého si autor všímá. Černobílé fotografie, které jsou částečně dokolorované jsou doplněny o kresby rostlin. Celek připomíná jakýsi floristický atlas. Tento deník je předzvěstí cyklu *Solid Painter*.



#42 *Mutace* vyobrazení přerodu vodního živočicha a je také náznakem nadcházejícího cyklu *Selfish* (- sobecký, self fish - sama ryba). Fotografie se stávají metaforou pro doslovné splnutí s přírodou.

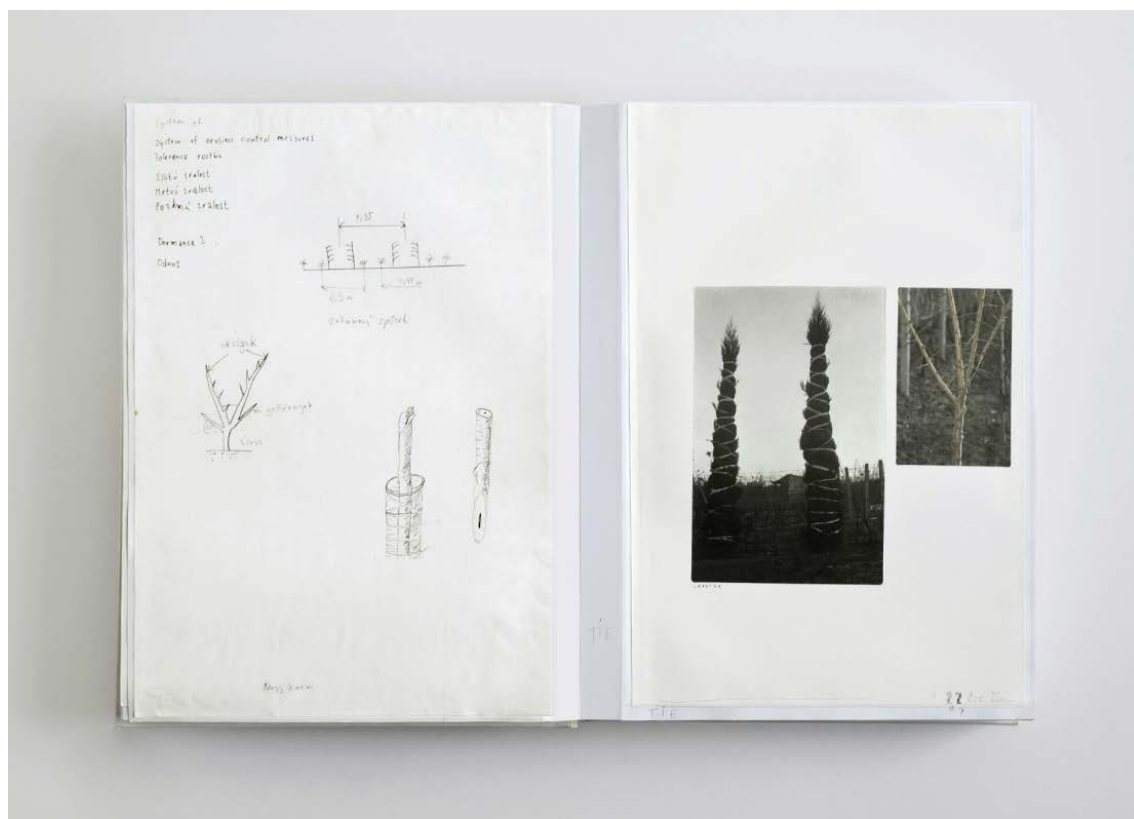
#43 *Solid Painter* (jednotný, plný, celistvý malíř) je dlouhodobou prací vycházející z předchozích deníků - *New Rain*, *Hedger*, ale především *Kertelö*. Rozložení obsahu na stránkách vychází z konceptu deníku #41 *Hedger* - tedy

jakéhosi atlasu. Obsahově by se dala rozdělit na tři části, které plynule přecházejí a tvoří tak příběh. První část je postavena na konceptu *Hedger*, tedy jakém-
si atlasu stromů. Zde by se název *Solid Painter* dal vysvětlit jako malíř stromů
jednotnou bílou barvou. Další část vychází z *New Rain* a v deníku je nadepsána
jako *Waterland*. Název *Solid Painter* ve mě evokuje zde velmi zásadní plnoploš-
né kolorování původně černobílých snímků. Poslední část přechází ke grafické
studii menších rostlin.

Melancholická atmosféra podpořená kolorizací snímků se u tohoto přírodní-
ho deníku velmi osvědčila. V následujících měsících a denících autor pokračuje
v této sérii.

Deník číslo #44 *Selfish* je volným pokračováním deníku #42 *Mutace*. Foto-
grafie vyobrazují noční koupání a vynořování se z vody, které parafrázuje onu
mutaci vodního živočicha. Z tohoto cyklu vznikl samostatný soubor, který byl
vystaven v olomoucké galerii Caesar v roce 2006.

Zdeněk Primus, kurátor výstavy, uvádí v průvodním textu: „*Po dvou třech
ponořeních se z člověka stává cizí, ještě nikdy neviděný tvor namodralé barvy, aby
v okamžiku ztratil definitivně jakoukoli podobu a proměnil se v element.*“



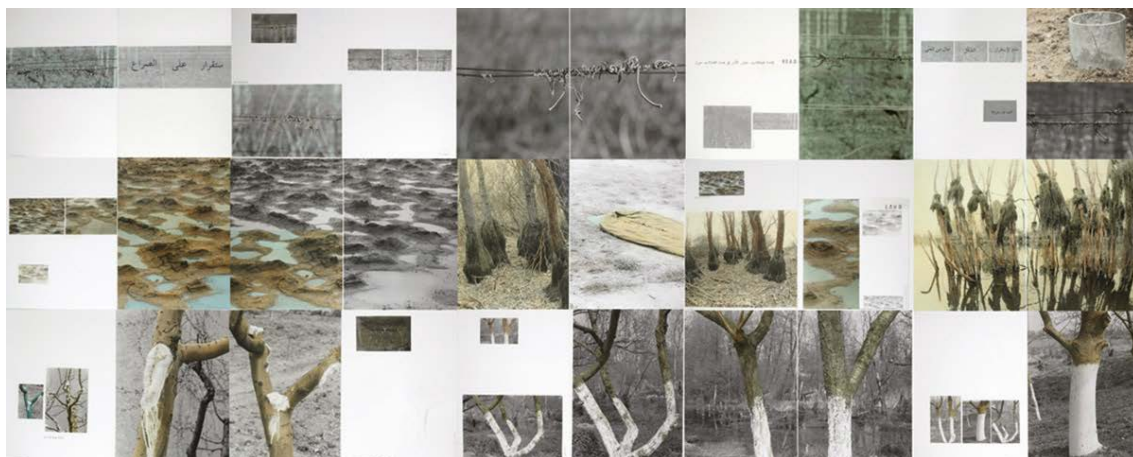
⁶ Primus, Zdeněk, Viktor Kopasz: selfish, katalog k výstavě, Galerie Caesar 2006

Mírným vybočením z této přírodní řady je deník #44 *Winter Kill*. Svou náladou se více blíží deníkům #34 *Pro:tézis* a #34 *...any change*. Tématem se stalo poetické dokumentování sousedství a to především dvůr a přilehlé okolí. Autor fotografuje sousedy ze střechy domu v Chlmci. Mírně voyeristické pojetí fotografií je u Viktora Kopasze nezvyklé. Tento cyklus volně tvoří přibližně deset let.

#46 *Solid Painter II* je pokračováním a rozvedením první verze tohoto deníku. „Ještě jednou před příchodem zimy si zajít do sadu na krátkou obchůzku, která už má víceméně ujistit jen o tom, že všechno je hotovo. Stromy nezůstanou vydány napospas mrazu ani hladové zvěři, vyhojí se z ran po oštípaných větvích a jsou připraveny probudit se zjara k novému životu.“, komentuje fotografický cyklus Jaromír Typlt.

Na prvních stránkách lze vnímat knihu jako výtvarně pojatý zahrádkářský deník, který se změní v album rodiny stromů. Nyní už nejde o výtvarně pojaté studie, ale o hledání fragmentů a celků. Kopasz zde tvoří z přírodních úkazů surrealistické krajiny. Autor začíná ustupovat od kolorování snímků, přicházejí digitální zvětšeniny.

Dochází k ucelení souboru fotografií, což vrcholí výstavou v roce 2005 v galerii Futura v Praze.



#47 *Underdog* (smolař) reflektuje nejistotu nad novým vztahem, který se pro něj stane osudným. #48 *Egyptolog* je hledáním kořenů a minulosti v přírodě. Metaforicky znázorněné ostatky dostávají diváka do pozice archeologa. Zde se opakuje téma romantické přírody. #49 *Cold / Assimilation* je další ze zimních deníků série *Cold*.

5. NOVÉ FORMY

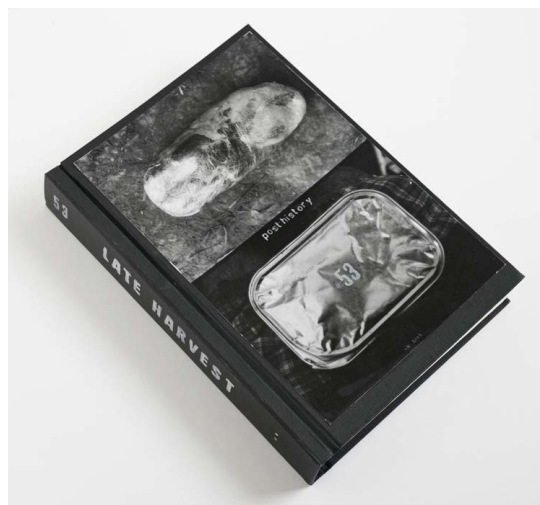
Změna prostředí, systematická práce s archivem a vliv technologií je velmi patrná na šesté dekádě deníků Viktora Kopasze. Hlavními důvody stěhování jsou zakládání rodiny a narození potomka. Viktor Kopasz se stěhuje zpět na Jižní město. Prostoru betonu již ve svých denících zaznamenával v druhé dekádě. Do dnes bydlí autor nedaleko studentských kolejí Otava, kde přebýval v průběhu studií na FAMU. Prostoru, ve kterém žije, ho navrátí ke starším tématům, které ale zpracovává diametrálně jiným pohledem.

Deník #50 *London / Sofie* je tvořen dvěma částmi, jak napovídá název. Do deníku se vstupuje ze dvou stran a reflektují události léta roku 2006. Londýnská část vznikla během pobytu a příprav výstavy *We are - My sme*, na které vystavoval společně s autory Andrzejem Kramarzem & Weronikou Lodzinskou, Tomášem Agat Blonskim a Veronikou Zapletalovou. Do Sofie se dostal v době výuky na střední škole Michael v rámci grantového pobytu. Silnější ze dvou částí knihy je ta Londýnská.

#51 *Just marry age II* (právě oddáni II) je osobním albem autora, kde reflektuje pocity z vlastní svatby. Fotografie poukazují na stav, kdy je očekávána změna, ale kdy se vlastně nic nemění. Deník se stává osobní psychickou mapou.

V deníku #52 *In Skull* (v lebce) autor řeší vyrovnání se s celoživotními osudy a polemizuje mimo jiné nad svou pedagogickou kariérou. V září 2008 nastupuje na Střední průmyslové škole grafické a vyšší odborné škole grafické v Hellichově ulici v ateliéru fotografie. Začíná vyučovat žáky střední i vyšší odborné školy fotografickým technikám.

Během tvorby deníku #53 *Late Harvest* (pozdní sběr) v roce 2007 autora tíží rozvaha nad přechodem k digitální fotografii. Nakonec zůstává u klasické černobílé formy filmu a tvoří soubor fotografií, kde spojuje více témat, který později vystavuje v galerii Hunt Kastner v Praze. Soubor tvoří vyvážený průřez krajin, struktur a zátiší. Soubor přechází od přírodních témat k městské moderní náladě. Podobně se bude uchylovat i Kopaszova následující deníková tvorba.



Deník #54 s názvem 130508 ⁷ je tématicky solitérní a reflektuje narození dítěte. #55 *Distance of Sympathy* a #56 *Distance of Sympathy II* je vlastní studií práce s digitální barevnou fotografií. Zkušenosti z těchto deníků pak využil v roce 2010 u deníku #57 *Cold / Architekt / City.zen*.



#57 *Cold / Architekt / City.zen* se dá dle názvu rozdělit na 3 části. První část spadá pod dlouhodobou sérii ze zimního období. Hlavním tématem je konfrontace struktury sněhu s daným prostředím. Do pozice architekta se poprvé Viktor Kopasz staví v roce 2010 serií fotografií *Pool*, ze kterých vzniká stejnojmenná slideshow. Uplatňuje zde poznatky s digitální manipulací z předchozích dvou deníků. Třetí část s názvem *City.zen* plně využívá barevných digitálních fotografií a zkoumá architekturu v okolí svého bydliště. Autor dokázal zpracovat v jedné knize 3 silná témata, z kterých bude ještě v následných denících pokračovat.

#58 *City.zen* je studií architektury sídliště, konkrétně Jižního města, a rozvíjí tak deník #57. Autor zde řeší téma rozkladem a následnou rekonstrukcí. Díky grafickým zásahům do fotografií či samotnou extrakcí fragmentů z fotografie nalézá nové obrazy. *City.zen* je tvořen volnými dvoustranami složenými v transportní krabici, která dává deníku volnost a možnost následné editace.

⁷ Mátyás Viktor Kopasz, 13. 5. 2008, syn Jany a Viktora Kopaszových

Deník #59 *Stereotype* je svým obsahem čistou studií, objevuje se ze zcela nová forma. Řeší otázku stereotypního vnímání světa a hledá ztracenou cestu k úniku. Klíčovým motivem knihy jsou konferenční židle naskládané na/do sebe tak, že tvoří nakloněnou věž. Jednotlivé židle jsou natištěny na průhledných fóliích a díky listování je přemisťujeme z jedné věže na druhou čímž se z listování významově stává sisyfovská práce. Na základě deníku *Stereotype* vznikla řada výstav. Fotografie konferenčních židlí autor tiskne na rozmanité papírové podklady, které nasbíral během předchozích let. Fotografie židlí vkládá do nových souvislostí a tvoří tak úvahu nad stereotypem. Ony židle notoricky znám z let vlastního studia na VOŠG Hellichova. Byly pojícím prvkem všech studoven a zároveň největším stereotypem.

Viktor Kopasz popisuje svou instalaci v roce 2014, kterou tvořil na základě deníku #59, následovně: „*Fotografická instalace „Stereotype“ se snaží přiblížit k tušenému zárodku každodenních monotónních činností, rozpoznat je – a tím i ukázat cestu z bezmyslenkovitosti, na které se zakládá nadvláda stereotypů. Využívá při tom nejen obrazu, ale i slov, při čemž volně přechází od jejich čistě grafické podoby až k náznakům různých možných významů. Právě schopnost slovních hříček a nadsázky totiž člověku podstatně oživuje jeho dny. Stereotype je tak zároveň intimní vzpourou proti všednosti.*“⁸

Výstavní soubor *Stereotype* se pak objevuje v několika českých i zahraničních galeriích.



⁸ Fotofestival Moravská Třebová, 2013

Poslední a aktuální dekáda deníků Viktora Kopasze není ještě zcela dokončena. Tendence deníků se drží stylu City.zenu a Stereotype. Deníky jsou založeny více na grafické stránce. Je cítit, jak velký vliv na autora má sídlištní prostředí, které ho posunulo dále od tématu přírodních výjevů. Fotografie zde již nepůsobí jako hlavní výtvarný prvek, ale stává se součástí čistých koláží a pomáhá dotvořit celkový výsledek. Kopasz v poslední dekádě svých prací rozvolňuje význam deníku jako sešitu či knihy. Jednotlivá díla tvoří tak, aby s nimi šlo zpětně více pracovat. Zvolna se vytrácí klasická vazba, což autorovi dovoluje své deníky prezentovat na výstavách.

V roce 2012 vydává duo Kopasz - Typit další společné dílo a tím je videosekvence *Vinice (Arabeska)* ve 2D a 3D. Název videosekvence je odvozen od fotografie z vinice, připomínající arabské písmo.

#60 *Helmetia* je prvním deníkem, kde působí zcela dominantně grafický prvek teček. Tématem této knihy je vesmír a studie kružnic, teček a jiných kruhových objektů navzájem. Autor zde pracuje s barevným akcentem či černobíle. Vlepované artefakty nejsou náhodné, ale mají přesný význam, který koresponduje či spolupracuje s jeho okolím. Skla, folie a pauzovací papíry zde mají úlohu podkladu náčrtů astrologických soustav. Na základě deníku *Deadlock* a *Helmetia* vznikl cyklus fotografií s astrologickou tematikou. Částečně si zde autor pohrává s grafickou podobou planet ve formě teček, které ale následně přenáší do přírodních zátiší. Symbol teček a kruhových soustav se stává pro autora v této dekádě oblíbeným.



Další deník úzce souvisí s deníkem předchozím. #61 *Deadlock* z roku 2013 je kombinací inspirace z knihy *Helmetia* a studií barev v kruhovém průhledu. Je to druhé dílo, které je postaveno čistě na grafickém vnímání objektů kružnic. Oproti *Helmetii* je *Deadlock* barevnější. Symbol kruhu či koukly je zde znázorněn v určitém negativu. Styl práce je inspirován avantgardou dvacátého století. Autor ponechává okolí a divák má možnost konfrontovat aktuální list s barvami na budoucích stránkách.

V rámci cyklu *Deadlock* se autor vrací ke grafickým studiím pomyslných planet v grafické podobě. Fotografie je odsunuta do pozadí. U obou knih je sice použita pevná vazba, jejich forma ale je neomezuje k reprodukcím a další práci v prostoru, čehož autor využil k následné expozici.

Osvobozená kniha / Liberated Book je název výstavy, která se konala na počátku roku 2014 v českobudějovickém Domě umění. Autor zde využil prostoru k vystavení cyklů *Deadlock* a *Stereotype*. Dochází zde k osvobození od média knihy, což plyne z názvu výstavy. Tento postup se Kopaszovi osvědčil, a proto v této tendenci pokračuje i v dalších výstavách.



Knihka #62 *Přetlak / Excess pressure* je dokončena v roce 2013 a reflektuje poznání z předchozích dvou deníků. Studie kruhových obrazců a barevných ploch zde autor použil v jednom médiu. Grafické listy doplňuje o fotografie přírodních detailů na jednolitěm pozadí. Autor se tak po krátké odmlce pomalu navrácí k fotografickým vyjádřením. Výběrem z tohoto deníku pak vytvořil unikátní obrazovou souhru v galerii Jelení v téže roce.

Kurátorka Hana Buddeus doplňuje výstavu textem (úryvek): „Čím je zelenina Viktora Kopasze? Nehledě na neutrální bílé pozadí, které sdílí s Baldessariho zeleninou, vytváří Kopaszova zelenina prostor pro další a další obrazy, vzpomínky a asociace – kritéria její volby nejsou náhodná. Současně nelze říci, že by se v tomto případě jednalo pouze o fotografickou estetizaci přírody (jako u slavné papriky Edwarda Westona). Pro Kopaszovu zeleninu – stejně jako jeho autorské knihy – je určující to, že je domácí výroby, má vlastní historii a váže se ke konkrétnímu místu. Má v sobě přetlak, který je pro sdělení podstatnější, než zvolený způsob fotografického zpracování.“



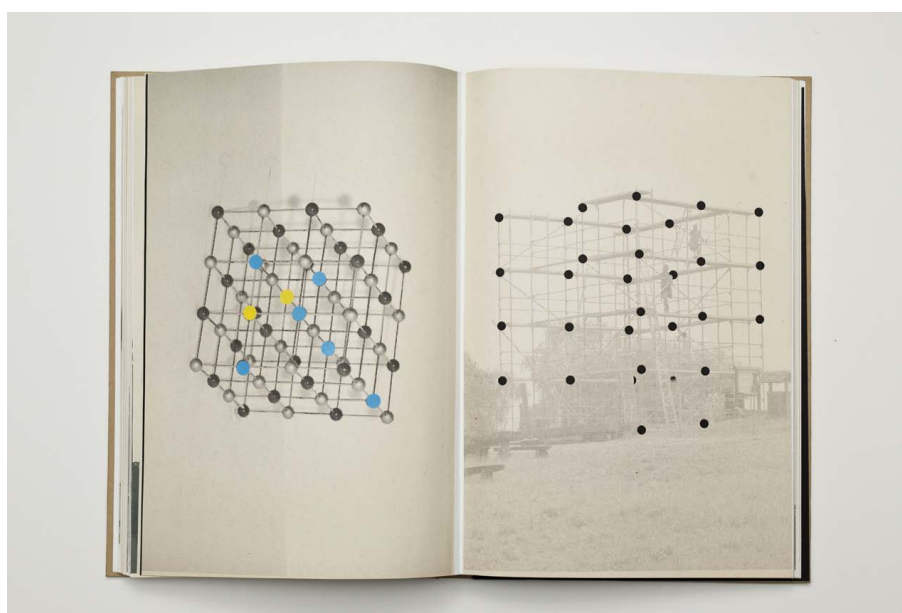
Během posledních třech deníků se Viktor Kopasz věnoval především grafice nad médiem fotografie. Jednoduchým vyplynutím ze situace přichází v roce 2014 deník #63 *Absence*. Základním prvkem deníku je stylizovaná lidská figurína. Jednoduché „headshot“ - portréty na neutrálním pozadí jsou občas doplněny o grafické tvary v oblasti očí, které evokují pocit intimity. Autor zde kombinuje dominantní fotografii a grafické prvky. Výsledné fotografie tiskne na různé pod-

klady z vlastního archivu. Autor zde pracuje převážně černobíle s občasným využitím barevného akcentu v grafickém doplňku fotografie.

Kombinací grafik a fotografií z této dekády deníků autor tvoří výstavu s názvem *Absence*. Byla k vidění v létě v roce 2015 v liberecké oblastní galerii NIKA. Kombinace výtvarně pojatých astrologických studií a portrétů neživých figurín se výborně doplňovala.

Velký úspěch měla v Praze v říjnu 2013 výstava *Viktor Kopasz: Deníky* v Současném centru umění DOX v rámci třetího ročníku Fotograf Festivalu 2013 s názvem *Mezi znaky*, kde měli návštěvníci možnost vidět větší množství autorských deníků na jednom místě.

#64 *Samples* (angl. vzorky) je poslední aktuálně vydanou deníkovou knihou Viktora Kopasze. Vzorky zkoumají architekturu a určitou prostorovou symetriku, která je aplikována ve fotografiích i plošné grafice - tedy 2D rozměru. Autor poprvé zkoumá i vliv třetí dimenze. Inspirace sídlištní architekturou pražského Jižního města je zde zcela zřejmá. Práce s archivem a grafické studie prostoru se přestávají odehrávat pouze na papíře. Autor plně využívá digitální manipulace obrazu. Kniha je tvořena volnými listy - deskami, které jsou pro transport uzavřeny v přepravní krabici. Lze tedy jednoduše zaměnit pořadí listů a pracovat s ní i v rámci výstav mnohem pohodlněji. Zároveň lze deskami listovat stejně, jako v knize či deníku. Součástí souboru jsou i makety fiktivních panelových domů podle vnímání autora. Obvodové zdi s prořezanými okny lze přiložit na jednotlivé manipulované fotografie pro docílení dojmu oken panelového domu a jejich odrazu. Při sestavení zdí do objektu může divák sledovat a studovat směr paprsků světla jejich následnou hru při dopadu.



O krátké shrnutí posledního deníku a o plánech budoucích pojednává následující rozhovor s Viktorem Kopaszem:

U cyklu *Samples* jsi se pustil do výroby modelů. Máš v plánu obdobně pokračovat i u dalších projektů?

Hledám obdobné způsoby realizace a jedna z nich je i transformace fotografie do objektu nebo do lineárního textu a zpět.

Připravuješ momentálně nějakou výstavu?

V květnu připravuji cyklus „False and fractals“ v Galerii Ferdinanda Baumana, kde společně s Markem Medunou chceme propojit fotografie s textovým doprovodem a komiksovým komentářem. Během roku se chystám na delší rezidenci do Budapešti, kde připravuji výstavní projekt s Barnabásem Bencsikem⁹ o možnostech vizuální interpretace středoevropské identity.

Bude navazující k předchozím projektům?

Jen částečně, ale rozhodně ano.

Pracuješ na nějakém dalším projektu s Jaromírem Typltem?

S Jaromírem Typltem a Michalem Ratajem jsem nedávno spolupracoval na vizuální podobě jejich hudebního projektu. Připravoval jsem s nimi kompletně grafickou úpravu obalu. Škrábanice je projekt který propojuje elektronické zvukové plochy s experimentální poezií.

Plánuješ nějakým způsobem zpřístupnit větší část svých deníků širšímu publiku? Například formou video nahrávek listování?

*Částečně už proběhla a třeba po výstavě *Samples* měli možnost studenti FAMU a UMPRUM listovat velkou částí mých deníků a knížek. V domě umění v Českých Budějovicích byli vystaveny 3 nejnovější autorské knihy na výstavě „Osvobozená kniha.“ a větší množství knih předtím v Doxu. Od video nahrávek jsem v současnosti opustil a nyní směřuji k novým možnostem prezentace autorské knihy.*

⁹ 2008-2013 ředitelem Ludwig Muzea - Muzea současného umění v Budapešti

6. ZÁVĚR

Svou prací jsem chtěl poukázat na dílo autora, o které se ví, že soustavně tvoří velké množství deníků, ale širší veřejnosti jsou známé jen některé z nich. Doposud nebyl oficiálně znám ani jejich kompletní výčet. Rozdělení Kopaszovy tvorby lze uvádět v několika rovinách. Výchozím řazením je ale stejně jako u klasických deníků chronologická postoupnost a spojitost k daným životním situacím. Autor pravidelně čerpá ze svého okolí, což můžeme určit výčtem míst, kde v danou dobu přebýval. Jedno místo ale zůstává pevně spojeno s jeho tvorbou napříč obdobími, a tím je příroda v okolí jeho rodného domova, rodina a přátelé, které pravidelně navštěvuje. Díky jeho pedagogické práci si udržuje povědomí o aktuální mladé tvorbě. Práce na pedagogickém poli celého ateliéru fotografie na Grafické škole v Praze byla oceněna nejlepší výstavou na festivalu Prague Photo 2014.

Dlaší rovinou řazení deníků by mohla být souvislost mezi nimi. Ke svým tématům se pravidelně vrací a rozvádí je v jiných rovinách nebo rozvíjí myšlenku předchozího. Dlouhodobé témata jsou příroda kolem řeky Latorici na východním Slovensku nebo třeba série Cold reflektující vnitřní pocity a vcelku běžný tíživý dopad zimního období na psychiku.

Nemožnost vystavení původních deníků autor dříve řešil tvořením přiřazených cyklů. V dnešní době našel Viktor Kopasz bližší cestu k divákovi a své deníky již koncipuje tak, aby mohly být lépe publikovatelné. Deníky tvoří volné listy místo pevné vazby a lze tak s jejich obsahem lépe pracovat i zpětně. Forma klasického deníku, jako tomu bylo na počátku jeho tvoření, se už přehoupla do zcela jiné roviny. Míra zajímavosti obsahu však zůstala nezměněna.

V prvních denících je znát moment aktuálnosti a bezprostřednosti. Během je tvorby tento aspekt částečně uvolnil až potlačil a začal více pracovat s archívem a kompozicí celkové vizuální podoby deníků. Forma vlepování artefaktů do listů a ručně vepsaných či razítkem otištěných poznámek nahradil ve velké míře počítačovou grafikou a celkovým digitálním zásahem do fotografií a listů.

Viktor Kopasz se během několika posledních let začal věnovat více grafice a její spolupráci s fotografiemi. Jeho vizuální jazyk se snaží udržet stále ve formě deníku, i když míra volnosti v některých případech tento už dávno překročila. Autor tímto otevřel novou vizuální etapu svých prací, kdy se více soustředí na možnosti přednesu v galeriích, čímž posouvá původní ideu deníků na jiný level. V rámci jeho kreativity se budu těšit na formu zpracování jeho retrospektivy v galerijním prostředí. Hrubým odhadem bychom se mohli dočkat úctyhodného stého deníku do patnácti let.

Viktor Kopasz

Narozen 1973, Královský Chlmec, Československo.

Žije a pracuje v Praze, ČR.

Studia:

Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění v Praze

Katedra fotografie, Praha, 1992-1997

Middlesex University, London, 1997

Pedagogická praxe:

Střední umělecká škola grafická, Ateliér fotografie, Jihlava

Michael - Střední škola a Vyšší odborná škola reklamní a umělecké tvorby,

Ateliér fotografie, Praha

Externí pedagog na FAMU, Katedra fotografie, Prague

Střední průmyslová škola grafická, Ateliér fotografie, Hellichova, Prague



A K O NEZVEŠTŇÍ

1st AUGUST 1994 ©

7. SEZNAM VÝSTAV

Samostatné výstavy

- 2015 Post History, Goat Street Residency, Off Biennale Budapest, Maďarsko
2015 Samples, Galerie Prototyp, Praha, ČR
2014 Osvobozená kniha / Liberated Book, Dům umění České Budějovice, ČR
2013 Přetlak / Excess pressure, Galerie Jelení, Praha, ČR
2013 Deníky, Centrum současného umění DOX, Praha, ČR
2013 Stereotype, Fotofestival Moravská Třebová, ČR
2013 Dead Language, společně s Geert Goiris, hunt kastner gallery, Praha, ČR
2012 City Zen, Ateliér Josefa Sudka, Praha, ČR
2010 Home_sick, Královský Chlmec Cultural Center, Slovensko
2008 Late Harvest, Hunt Kastner Gallery, Praha, ČR
2008 Kertelö, Open Gallery, Center for Contemporary Arts, Bratislava, Slovensko
2008 Rejuvenation, Galerie 4, Cheb, ČR
2006 Selfish, Galerie Caesar, Olomouc, ČR
2005 Solid Painter, galerie FUTURA, Centrum současného umění, Praha, ČR
2004 Kertelö, Muzeum Boskovicka, Boskovice, ČR
2004 Kertelö, Galerie Vojtěcha Löfflera, Košice, Slovensko
2004 Galerie Fiducia, Ostrava, ČR
2003 Kertelö, Malá výstavní síň, Liberec, ČR
2003 Kertelö-Hedger, Photographic centre, Mikkeli, Finsko
2002 Kertelö, Divadlo hudby, Olomouc, ČR
2002 Zajetí/Fogság, Galerie Maldoror, Praha, ČR
2000 Holt-est, České centrum fotografie, Praha, ČR
2000 Fördö, Galerie Fiducia, Ostrava, ČR
1999 In the Jungle – He never dies, Maďarské kulturní centrum, Praha, ČR
1999 V džungli / In the Jungle, Galerie Václava Špály, Praha, ČR
1998 In the Jungle, Malá výstavní síň, Liberec, ČR
1996 Letters / Dopisy, Alter ego, Kežmarok, Slovensko
1995 Shadow Play II, Divadlo hudby, Olomouc, ČR
1995 Shadow Play, Galerie ruce, Praha, ČR
1994 Mestské kultúrne stredisko, Královský Chlmec, Slovensko
1993 Shadow Play, FAMU, Praha, ČR
1991 Mestské kultúrne stredisko, Královský Chlmec, Slovensko



2014 Osvobozená kniha / Liberated Book, Dům umění České Budějovice, ČR



2013 Dead Language, společně s Geert Goiris, Hunt Kastner Gallery, Praha, ČR



2012 City Zen, Ateliér Josefa Sudka, Praha, ČR

Skupinové výstavy

- 2014 Shaped reality. Between object and image, Krokus Gallery – Bratislava, Slovensko
- 2014 About the chair, International Biennial Of Photography And Visual Arts, Liege, Belgie
- 2013 Expanded Landscape, Galerie U Rytíře, Liberec, ČR
- 2010 Statement: Spotlight on Central Europe, Paris Photo, hunt kastner Gallery, Carrosel de Louvre, Paříž, Francie
- 2010 Rewind, GAMU, Praha, ČR
- 2010 A Restless Medium: Slovenská fotografia 1990-2010, Mesiac fotografie, Bratislava, Slovensko
- 2009 Aktualizacja.CZ, Contemporary Czech Photography, Měsíc fotografie Krakow, Polsko
- 2009 Something of Myself, hunt kastner gallery, Praha, ČR
- 2009 Listování / Moderní knižní kultura ve sbírkách, Olomoucké muzeum umění, Olomouc, ČR
- 2008 The Language of Humour, SOGA Gallery, Bratislava, Slovensko
- 2008 Knihovna fotografických knih, Pavilon E, In/visible fotofestival, Olomouc, ČR
- 2007 INTERCITY, Praha 07 Photographie, Kunst- und Medienzentrum Adlershof, Berlin, Německo
- 2006 We Are – My jsme, The Spitz Gallery, Londýn, Velká Británie
- 2005 Czech Photography of the 20th Century, Prague City Gallery, Praha, ČR
- 2005 Intercity: Berlin – Praha, Galerie Mánes, Praha, ČR
- 2004 Reflexe, FAMU Graduates from 1964-2004, Galerie Václava Špály, Praha, ČR
- 2003 Different Landscape, Dom fotografie, Poprad
- 2003 Different Landscape, Galeria Petra M. Bohúňa, Liptovský Mikuláš, Slovensko
- 2001 Experimental Landscapes, Stredočeské muzeum, Malá výstavní síň, Liberec, ČR
- 2000 Slovak Graduates of FAMU, Festival Mesiac fotografie, Bratislava, Slovensko
- 1999 New Names in Slovak Photography, Dom fotografie, Poprad, Slovensko
- 1999 New Names in Slovak Photography, Galerie Profil, Bratislava, Slovensko
- 1998 Objektivita, Galerie u Řečických, Praha, ČR
- 1997 Festival FAMU, Banja Luka, Bosna a Hercegovina
- 1997 Festival FAMU, Weimar, Německo
- 1997 Historia dziesięciu fotek, Galerie zpař, Krakow, Polsko
- 1997 FAMU Graduates, Národní technické muzeum, Praha, ČR
- 1997 Naposled na staré adrese, Pražský dům fotografie, Praha, ČR
- 1996 Porownania, Foto medium art, Wroclaw, Polsko

1996 Mlada swiatova fotografia, Krakow, Polsko
 1995 Prezentácia II, Alter ego, Kežmarok, Slovensko
 1995 A Trio from FAMU, Galerie X, Bratislava, Slovensko
 1995 Young International Photographers, Ljubljana, Slovinsko
 1993 After the Velvet Revolution – National Gallery: Helsinki, Oulu, Joensuu, Finsko
 1992 Maďarské kulturní centrum, Praha, ČR

8. SEZNAM DENÍKŮ

| | | |
|-----|-------------------|-------------------------|
| #1 | 02.1989 - 11.1989 | This is the new album |
| #2 | 12.1989 - 03.1990 | This is the new album |
| #3 | 04.1990 - 09.1990 | This is the new album |
| #4 | 10.1990 - 02.1991 | This is the new album |
| #5 | 03.1991 - 07.1991 | This is the new album |
| #6 | 07.1991 - 09.1991 | This is the new album |
| #7 | 09.1991 - 02.1992 | This is the new album |
| #8 | 03.1992 - 07.1992 | This is the new album |
| #9 | 08.1992 - 11.1992 | This is the new album |
| #10 | 11.1992 - 03.1993 | Chlmec – Praha |
| #11 | 03.1993 - 06.1993 | In my room |
| #12 | 07.1993 - 10.1993 | The beach |
| #13 | 11.1993 - 01.1994 | Nov ember |
| #14 | 02.1994 - 07.1994 | Shadow play II |
| #15 | 08.1994 - 10.1994 | Reflection |
| #16 | 10.1994 - 02.1995 | In my room II |
| #17 | 02.1995 - 07.1995 | Fly |
| #18 | 07.1995 - 09.1995 | In the jungle |
| #19 | 09.1995 - 02.1996 | Portraits II |
| #20 | 02.1996 - 07.1996 | This is the new album |
| #21 | 07.1996 - 10.1996 | Where is the young men? |
| #22 | 10.1996 - 02.1997 | Cold |
| #23 | 03.1997 - 05.1997 | London |
| #24 | 06.1997 - 11.1997 | The things must change |
| #25 | 12.1997 - 01.1998 | Cold II / Ice age |
| #26 | 02.1998 - 06.1998 | Homeland Domov Anyaföld |
| #27 | 07.1998 - 09.1998 | Holt - est |

| | | |
|-----|-------------------|---------------------------------|
| #28 | 10.1998 - 06.1999 | Evening cold |
| #29 | 07.1999 - 08.1999 | Vizitor (podvodník) |
| #30 | 09.1999 - 05.2000 | Only alone |
| #31 | 05.2000 - 08.2000 | Seeking of my forgotten friends |
| #32 | 09.2000 - 12.2000 | ...any change |
| #33 | 01.2001 - 06.2001 | Perform meditation |
| #34 | 07.2001 - 09.2001 | Pro:tézis |
| #35 | 10.2001 - 01.2002 | Just marry Age / cold |
| #36 | 02.2002 - 2002 | New rain / new york |
| #37 | 03.2002 - 07.2002 | Grey state |
| #38 | 07.2002 - 09.2002 | Kertelő |
| #39 | 09.2002 - 01.2003 | Confidence / Cold |
| #40 | 01.2003 - 02.2003 | New Rain |
| #41 | 03.2003 - 08.2003 | Hedger |
| #42 | 07.2003 - 08.2003 | Mutace |
| #43 | 09.2003 - 07.2004 | Solid Painter |
| #44 | 02.2004 - 12.2004 | Selfish |
| #45 | 11.2004 - 01.2005 | Winter kill |
| #46 | 05.2005 - 12.2005 | Solid Painter II |
| #47 | 10.2004 - 03.2005 | Underdog |
| #48 | 07.2005 - 08.2005 | Egyptolog |
| #49 | 09.2005 - 04.2006 | Cold / Assimilation |
| #50 | 05.2006 - 09.2006 | London / Sofia |
| #51 | 07.2006 - 08.2006 | Just marriage 2 |
| #52 | 10.2006 - 04.2007 | In Skull |
| #53 | 05.2007 - 09.2007 | Late Harvest |
| #54 | 12.2007 - 09.2008 | 130508 |
| #55 | 05.2008 - 08.2009 | Distance of Sympathy |
| #56 | 07.2009 - 08.2009 | Distance of Sympathy II |
| #57 | 01.2010 - 05.2010 | Architekt / Cold / City.zen |
| #58 | 2012 | [City.zen] |
| #59 | 2012 | Stereotype |
| #60 | 04.2012 - 12.2013 | Helmetia |
| #61 | 2013 | Deadlock |
| #62 | 2013 | Přetlak / Excess pressure |
| #63 | 2014 | Absence |
| #64 | 2015 | Samples |

9. SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

BIRGUS, Vladimír a MLČOCH, Jan: Česká fotografie 20. století, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze/ KANT, Praha, 2010

FOTOGRAF #22 - obraz a text, 22/2013

Revolver Revue 84/2011, Revolver Revue, o.p.s., Praha, 2011

KOPASZ, Viktor: In the Jungle 1999

KOPASZ, Viktor: Kertelö 2004

KOPASZ, Viktor: Sobec / Selfish 2006

KOPASZ, Viktor: Pozdní sběr / Late Harvest 2008

KOPASZ, Viktor: City.zen 2012

Múzeum Vojtěcha Löfflera (Košice - Staré město, 2001 - 2002) 2003

Weby:

www.kopasz.cz

<https://vimeo.com/user24152521>

www.artarchiv.cz

<http://www.krokusgaleria.sk/>

10. JMENNÝ REJSTŘÍK

| | |
|------------------------|--------------------|
| Alt, Hynek | 22 |
| Baldessari, John | 33 |
| Bencsik, Barnabás | 35 |
| Blonski, Tomas Agat | 28 |
| Buddeus, Hana | 33 |
| Corbin, Anton | 11 |
| Drašnar, Karel | 18 |
| Kramarz, Andrzej | 28 |
| Kuneš, Aleš | 18 |
| Lodzinska, Weronika | 28 |
| Márová, Helena | 12 |
| Meduna, Marek | 35 |
| Mlynářová, Lucie | 12 |
| Pavlík, Jano | 11 |
| Prekop, Rudo | 11 |
| Primus, Zdeněk | 26 |
| Rataj, Michal | 35 |
| Saudek, Jan | 15 |
| Smieško, Zdeněk | 15 |
| Stanko, Vasil | 11 |
| Stano, Tono | 11 |
| Švolík, Miro | 11 |
| Typlt, Jaromír | 18, 23, 27, 31, 35 |
| Vajd, Alexandra | 17 |
| Varga, Kamil | 11 |
| Vojtěchovský, Miroslav | 11 |
| Weston, Edward | 33 |
| Zapletalová, Veronika | 28 |
| Zeman, Karel | 19 |
| Župník, Peter | 11 |